

rámcových vzdělávacích programů pro předškolní, základní a střední vzdělávání zaměřené na podporu rozvoje funkční sociální gramotnosti. Toto pojetí vychází z Doporučení Evropského parlamentu a Rady o klíčových schopnostech pro celoživotní vzdělávání KOM (2005) 548, Školy pro 21. století SEC (2007) 1009 a z materiálů Lisabonské strategie pro Vzdělávání a odbornou přípravu KOM (2005) 24 a dalších mezinárodních dokumentů. Sociální gramotnost je chápána jako soubor mezilidských, mezikulturních, sociálních a občanských schopností vybavujících jedince dovednostmi a postoji k efektivní a konstruktivní účasti na společenském a pracovním životě a znalostmi sociálních a politických koncepcí a struktur podporujících aktivní zapojení do občanského života.

Pro jednotlivé stupně vzdělávání byly formulovány specifické cíle společenskovedního vzdělávání z národních dokumentů, z Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha 2001), Strategie celoživotního učení České republiky (UV č. 712007), Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy (2005, 2007) a z příslušných rámcových vzdělávacích programů. V oborech středního vzdělávání, pro které nebyly vydány rámcové vzdělávací programy (RVP), se inspekční činnost zaměřila na hodnocení občanského a společenskovedního základu ve vazbě na reformu maturitní a závěrečné zkoušky podle katalogu cílových požadavků nebo upravených platných vzdělávacích dokumentů. Za ukazatele kvality lze považovat jednotlivé cíle formulované především v RVP.

Při inspekční činnosti byly u všech stupňů vzdělávání v oblastech společenskovedního vzdělávání hodnoceny: vymezení souvisejících cílů ve školních vzdělávacích programech (ŠVP) a jeho soulad s RVP, personální a materiálně technické zajištění oblasti, cílené zaměření finančního zajištění oblasti a přínos vlastního hodnocení školy k podpoře společenskovedního vzdělávání. V průběhu realizace společenskovedního vzdělávání byly hodnoceny aktivity k podpoře rozvoje sociální gramotnosti, dále organizace, formy a metody výuky, způsoby motivování a hodnocení žáků a kvalita komunikace a výchovného působení.

3. Inspekční zjištění

3.1 Předškolní vzdělávání

Zaměření inspekční činnosti bylo vymezeno základní tezí deklarovanou Bílou knihou pro oblast sociální gramotnosti, kde je rozvoj sociálních postojů určen jako klíčový předpoklad pro rozvoj osobnosti dítěte. Konkrétně se inspekční zjišťování zaměřilo na vzdělávací oblasti *Dítě a společnost*, *Dítě a ten druhý* a *Dítě a svět* a jejich cíle: utvářet vztah dítěte k jinému dítěti či dospělému, uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, založit elementární povědomí o okolním světě a jeho dění.

Zjišťování vymezení uvedených vzdělávacích oblastí v konkrétních ŠVP ukázalo, že z 60 % plně a z 25 % s dílčími nedostatky respektují zásady zpracování vytčené v RVP PV. V 15 % ŠVP nemohla inspekce vzhledem k přílišné obecnosti rozpracování jednotlivých částí dodržení zásad pro zpracování spolehlivě hodnotit. Převážně však byla jednotlivá témata uvedených oblastí cíleně zaměřena na podporu rozvoje zájmu dětí o učení a na utváření mravního a estetického vnímání, cítění a prožívání. V rozpracování témat bylo důsledně akcentováno porozumění společenskému vývoji v souvislostech a podpora rozvoje klíčových sociálních dovedností. Kladně je hodnocena vysoká míra podílu pedagogických pracovníků na tvorbě ŠVP - z rozhovorů s učitelkami vyplynulo, že 82 % z nich se přímo podílelo na tvorbě ŠVP a 96 % mělo možnost ovlivnit vzdělávací strategii školy v uvedených oblastech.

Poznatky inspekce o realizaci vzdělávacích oblastí *Dítě a společnost*, *Dítě a ten druhý* a *Dítě a svět* ukázaly, že příslušné vzdělávací činnosti vycházejí z rozpracování jejich obsahu ve ŠVP. Děti se seznamovaly s pravidly chování ve vztahu k druhým. Učitelky promyšleně posilovaly jejich vzájemné prosociální chování a již v předškolním věku podporovaly utváření